

Kendelse afsagt den 11. marts 2024

i

faglig voldgift FV 2023.1221

Dansk Journalistforbund

for

Ekstra Bladets Medarbejderforening

(advokat Liselotte Lindberg Olsen)

mod

Dansk Erhverv, Danske Mediers Arbejdsgiverforening

for

JP/Politikens Hus A/S

Ekstra Bladet

(Advokat Anette Villum Pedersen)

1. Uoverensstemmelsen

I § 2, stk. 3, i overenskomsten mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver for Danske Mediers Arbejdsgiverforening (DMA) for JP/Politikens Hus A/S og Dansk Journalistforbund (DJ) – Medier og Kommunikation for Politikens og Ekstra Bladets medarbejderforeninger er der fastsat regler om honorering af tilkaldevikarer, herunder hvad honoraret (for en 8 timers vagt) som minimum skal udgøre.

Sagen angår, om tilkaldevikarer på Ekstra Bladet har krav på genetillæg efter overenskomstens § 7 oveni den minimumshonorering, som er fastsat i § 2, stk. 3, eller oveni den dagshonorering ud over minimumshonoreringen, som medarbejderen har forhandlet sig frem til. I bekræftende fald er der spørgsmål om efterbetaling af genetillæg.

2. Påstande

Klager, Dansk Journalistforbund for Ekstra Bladets Medarbejderforening, har endeligt nedlagt følgende påstande:

Påstand 1: Indklagede skal anerkende, at alle i henhold til overenskomstens § 2 ansatte medarbejdere har krav på betaling for gene, jf. overenskomstens § 7.

Påstand 2: Indklagede skal efterbetale genetillæg og feriegodtgørelse heraf til de medarbejdere, som ikke har modtaget disse, med rente fra de enkelte ydelsers forfaldstidspunkter, subsidiært procesrente fra sagens anlæg for krav, der var forfaldet på dette tidspunkt, og for øvrige krav rente fra disses forfaldstidspunkter.

Indklagede, Dansk Erhverv, Danske Mediers Arbejdsgiverforening for JP/Politikens Hus A/S, Ekstra Bladet, har påstået frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af genetillæg fra et af voldgiftsretten fastsat tidspunkt.

3. Sagens behandling

Sagen blev mundtligt forhandlet den 28. februar 2024 hos Dansk Erhverv, Børsen, 1217 København K, for en faglig voldgift med følgende partsudpegede medlemmer:

Udpeget af klager: Advokat Asger Segel, faglig konsulent Henrik Rønne og faglig konsulent Rasmus Skat Andersen, alle fra DJ.

Udpeget af indklagede: Underdirektør Thomas Rønnow, advokat Thomas Meyer Stage og advokat Lea Emilie Dam, alle fra Dansk Erhverv.

Som opmand deltog højesteretsdommer Oliver Talevski.

Der blev under den mundtlige forhandling afgivet forklaring af A, B, C, D, E, F, G, H og J.

Efter forhandling og votering kunne der ikke opnås enighed om eller et flertal for en afgørelse blandt de partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten. Afgørelsen skal derfor træffes af opmanden ved kendelse.

Det bemærkes, at opmanden under et formalitetsmøde den 27. februar 2024, der blev afholdt hos Dansk Erhverv, efter parternes procedure tog stilling til en påstand fra indklagede om, at sagen skulle afvises *i forhold til Politikens Medarbejderforening*, fordi der ikke før sagens anlæg havde været lokale forhandlinger og forelæggelse for et fagligt fællesudvalg for så vidt angår Politikens Medarbejderforening, jf. overenskomstens § 17. Opmanden tog afvisningspåstanden til følge, og sagen omfatter herefter kun Ekstra Bladets Medarbejderforening.

Opmanden afslog i samme forbindelse at tage til følge en påstand fra indklagede om, at sagen *i det hele* skulle afvises, fordi klagers påstand

var for upræcis, da påstanden ifølge indklagede også angår *selvstændige* freelancere som nævnt i overenskomstens § 2, stk. 5. Opmanden lagde i den forbindelse til grund, således som klager havde anført, at sagen ikke angår selvstændige freelancere som nævnt i § 2, stk. 5, men kun tilkaldevikarer som nævnt i § 2, stk. 3, jf. ordet "ansatte" i påstand 1.

4. Overenskomstgrundlaget

4.1. Den gældende overenskomst

Parterne har som nævnt indgået en overenskomst for Politikens og Ekstra Bladets medarbejderforeninger. I den nugældende overenskomst (2023-2025) er der fastsat bl.a.:

"§ 2. Tidsbegrænset ansatte, tilkaldevikarer og freelancere

Stk. 1. Ansættelser på mindst én dags, men under 3 måneders varighed, er omfattet af overenskomsten med følgende undtagelser: Der oprettes ikke normalkontrakt, men en skriftlig aftale, som sendes i kopi til tillidsrepræsentanten. Bestemmelser vedrørende pension og efteruddannelse finder ikke anvendelse, idet der henvises til stk. 2.

Stk. 2. Lønnen fastsættes som en bruttoløn omfattende skalaløn, personligt tillæg, evt. tillæg for kollektiv aftale om videreudnyttelse og værdi af pension. Den samlede aflønning for en tidsbegrænset ansat må ikke være mindre gunstig, end den samlede aflønning, inkl. pension, efteruddannelse, evt. feriedage mv., for en sammenlignelig fast-ansat.

Stk. 3. Tilkaldevikarer aflønnes pr. vagt (8 timer) som pressefotografer med minimum kr. 3.209 (pr. 1 marts 2021 udgør beløbet kr. 3.258 og pr. 1. marts 2022 udgør beløbet kr. 3.307) og for øvrige minimum 2.275 kr. (pr. 1. marts 2021 udgør beløbet kr. 2.310 og pr. 1. marts 2022 udgør beløbet kr. 2.345). Ved kortere eller længere vagter end 8 timer aflønnes forholdsmæssigt. Såfremt tilkaldevikaren er garanteret minimum 10 vagter på en kalendermåned, ydes en rabat på 10 pct.

Stk. 4. Tillidsrepræsentanten orienteres, forinden tidsbegrænsede ansættelser forlænges.

...

Stk. 5. Tillidsrepræsentanten orienteres om, hvilke selvstændige freelancere, der indgår i vagtplanen.

...

Stk. 6. Før øvrige tidsbegrænsede ansatte gælder overenskomsten fuldt ud.

...

§ 7. Genetillæg

Stk. 1. For arbejde på søn-og helligdage samt lørdage og juleaftensdag ydes et tillæg på kr. 633,15 (pr. 1. marts 2024 kr. 655,30).

Stk. 2. For arbejde mellem kl. 19.00 og kl. 21.00 ydes kr. 87,90 pr. gang (pr. 1.3. 2024 kr. 91,00).

For arbejde mellem kl. 21.00 og kl. 23.00 ydes kr. 105,50 pr. gang (pr. 1.3.2024 kr. 109,20).

For arbejde mellem kl. 23.00 og kl. 05.00 ydes kr. 140,65 pr. gang (pr. 1.3.2024 kr. 145,55).

For arbejde mellem kl. 05.00 og kl. 07.00 ydes kr. 87,90 pr. gang (pr. 1.3.2024 kr. 91,00).

Alt efter en ugentlig opgørelse, som den enkelte medarbejder skal dokumentere.

Der kan max. ydes et stk. genetillæg pr. vagt. Hvis en medarbejder er berettiget til flere beløb, ydes kun det største af beløbene.

Genetillæg efter såvel stk. 1 som stk. 2 udbetales månedligt.

Stk. 3. Falder en del af den faste arbejdstid mellem kl. 01.00 og kl. 06.00, gives et ekstra fridøgn for hver to arbejdsuger, og ugens mindst to fridøgn skal være sammenhængende.

Stk. 4. Ledelse og medarbejderen kan efter en konkret vurdering træffe aftale om afkøb af gene, dvs. at lønnen også omfatter betaling for arbejde på genetidspunkter, jf. ovenfor. Aftalen kan af begge parter opsiges med 3 måneders varsel.”

I den tidligere overenskomst (2020-2023) er der fastsat tilsvarende regler, dog med andre satser for så vidt angår genetillæg.

4.2. Forhandlingerne forud for overenskomsten i 2004 og denne overenskomst

Ved overenskomstforhandlingerne i 2004 havde klager et ønske om at overenskomstdække vikarer, og dette ønskede blev imødekommet, idet der i § 2 i 2004-overenskomsten blev fastsat følgende bestemmelser, der i det væsentlige er formuleret som de nugældende § 2, stk. 1, 2 og 6:

”§ 2. Vikariater

Stk. 1. Vikariater af mindst én dags men under 3 måneders varighed er omfattet af overenskomsten med følgende undtagelser: Der oprettes ikke normalkontrakt men en skriftlig aftale, som sendes i kopi til tillidsrepræsentanten. Bestemmelser vedrørende pension og efteruddannelse finder ikke anvendelse, idet der henvises til stk. 2.

Stk. 2. Lønnen fastsættes som en bruttoløn omfattende skalaløn, personligt tillæg og værdi af pension. Den samlede aflønning for en tidsbegrænset ansat må ikke være mindre gunstig, end den samlede aflønning, inkl. pension, efteruddannelse, evt. feriefridage mv., for en sammenlignelig fastansat.

Stk. 3. For øvrige tidsbegrænsede ansatte gælder overenskomsten fuldt ud.”

4.3. Ansættelseskontrakter for tilkaldevikarer (freelancere) før 2014-overenskomsten og korrespondance herom

I en freelanceaftale af 20. april 2004 vedrørende K er det anført, at han skulle arbejde som layoutvikar på Ekstra Bladets redaktion i København. Han skulle som minimum dække 3 vagter á 8 timer pr. uge. En 8-timers vagt blev honoreret med 2.500 kr. Ekstra timer blev honoreret med 312,50 kr. Der blev ikke ydet ekstra betaling for arbejde aften, nat, weekend og helligdage. Der blev beregnet feriepenge i henhold til ferielovens regler (dengang med 12,5 %).

I et brev af 2. juli 2004 til L fra daværende ansvarshavende chefredaktør M er det anført, at hendes løn som layouter på Ekstra

Bladets redaktion i København blev forhøjet til 361,75 kr. Heri var indeholdt godtgørelse for aften, nat og weekendarbejde. Hun modtog feriepenge i henhold til ferielovens regler (dengang med 12,5 %). Brevet var sendt i kopi (CC) til H, der var økonomichef på Ekstra Bladet, og daværende tillidsrepræsentant N.

I en mail af 8. februar 2006 fra N til H er det anført bl.a.:

"Tak for de udleverede freelanceaftaler, som jeg først har haft tid til at gennemgå nu. Så vidt jeg kan se, er sættet ikke helt komplet.

...

Og så går jeg ud fra, at O's løn er reguleret til de 2700 kr., som jeg aftalte med P efter kontraktunderskrivelsen. Ved samme lejlighed blev det også aftalt, at otte-timers vagter under dette beløb skulle reguleres op, da der er tale om, at disse freelancehonorarers regulering ved lønforhandlingerne naturligvis også skal kunne ses på de nye aftaler. Det problem gælder så vidt jeg kan se kun for K."

H sendte i anledning heraf en mail af 10. februar 2006 til P, der var chefredaktør på Ekstra Bladet. I mailen hedder det bl.a.:

"N har for kort tid siden fået kopi af diverse freelanceaftaler og stiller nu forskellige spørgsmål.

Han nævner at der er aftalt et minimumsbeløb på 2.700 kr. for en 8-timers freelancevagt. P.t. giver vi "kun" K 2.568 kr. – han blev reguleret med 2,67 % i forbindelse med overenskomsten sidste år. Skal han reguleres op til 2.700 kr. og er det beløb laveste betaling nu?"

P svarede ved mail af 10. februar 2006:

"Du må gerne regulere K op til de 2.700 kroner. Og det er så det laveste beløb."

Af et mødereferat af 3. april 2006 fremgår bl.a.:

"Chefredaktionen og medarbejderforeningen har på et møde gennemgået omfanget af bladets brug af freelancere til journalistiske arbejdsopgaver.

I den forbindelse er der aftalt flg.:

" ...

4) Minimumsprisen for en otte-timers dagvagt på redaktionen på bladets arbejdsredskaber for vikarer/freelancere er pr. 1. januar 2006 2700 kr. Der efterreguleres for de, der har fået mindre efter denne dato. Fremover reguleres mindstebetalingen med samme procent, som freelancehonorarerne reguleres med i forbindelse med de lokale forhandlinger.

5) Feriepengeprocenten reguleres op fra 12,5 til 17,5 pct. for de freelancere, der modtager feriepenge af deres honorar. Det sker i henhold til overenskomstens paragraf 2 om vikariater og lokalaftalen om freelance jvf. overenskomstens § 9 om ferie. Reguleringen sker med tilbagevirkende kraft fra optjeningsåret 2005, således at allerede indbetalte feriepenge efter 1. januar 2005 reguleres med 5 pct."

Tillidsrepræsentant N sendte den 3. april 2006 mødereferatet til P med følgende bemærkning:

"Da det jo er hensigtsmæssigt at have sine aftaler på skrift, har jeg lavet et mødereferat af vores aftaler om freelancere på Ekstra Bladet. Hvis du er enig, får jeg det udskrevet på pænt papir."

P svarede ved mail af 26. april 2006 bl.a.:

"Med hensyn til punkt 4 og 5 må jeg klart meddele, at vi ikke kan acceptere alle dine formuleringer.

Med hensyn til punkt 4 om minimumsprisen for en 8 timers vagt, kan jeg bekræfte at vores vikarer hidtil har fået kr. 2.700 pr. vagt, men jeg betragter ikke denne sats som et minimumsbeløb, og jeg vil fortsat forbeholde mig ret til at aflønne vikarer individuelt og i overensstemmelse med overenskomstens § 2 stk. 2.

Der er således heller ikke grundlag for en fast regulering som du foreslår.

Med hensyn til punkt 5 om feriepenge, vil jeg forhøje satsen fra 12½ til 17½, for så vidt angår vikarer omfattet af overenskomstens § 2. Dette er dog ikke ensbetydende med at alle freelancemedarbejdere vil få hævet deres feriepenge, da mange ikke kan betragtes som vikarer."

I en lokalaf tale fra juli 2007 er det anført bl.a.:

"Chefredaktionen har tilkendegivet, at den er indstillet på at regulere vederlaget for faste freelancere, som modtager vagtbetaling som A-

indkomst. Denne regulering vil tage udgangspunkt i reguleringen for fastansatte.”

4.4. Overenskomstkraft forud for 2014-overenskomsten og overenskomstforhandlingerne mv.

Medarbejderforeningerne på Ekstra Bladet og Politiken udarbejdede den 28. august 2013 krav til den nye overenskomst for 2014. Blandt disse krav var et forslag om indsættelse af et nyt stk. 3 i overenskomstens § 2 med følgende ordlyd:

”Nyt stk. 3

Stk. 3. For løst tilknyttede freelancere, der kan indgå i faste vagter og tilkaldes med kort varsel, fastsættes honoraret til 2.700 kr. pr. dag. Ved samlet aftale om minimum 10 vagter kan prisen sættes til 2.500 kr. pr. dag. Optjent feriegodtgørelse skal fremgå af aftalen, der sendes i kopi til tillidsrepræsentanten. For fotografer fastsættes honoraret til 3.600 kr. pr. dag, ved samlet aftale om minimum 10 vagter kan prisen dog sættes til 3.300 kr. pr. dag. Beløbet reguleres på niveau med de fastansattes aflønning.”

I et udateret dokument om overenskomstkraft, som efter det oplyste også var udarbejdet af medarbejderforeningerne¹, er det anført bl.a.:

”Nyt stk. 3

Stk. 3. For løst tilknyttede freelancere, der kan indgå i faste vagter og tilkaldes med kort varsel, fastsættes honoraret til 3.000 kr. pr. dag. Ved samlet aftale om minimum 10 vagter kan prisen sættes til 2.700 kr. pr. dag. Optjent feriegodtgørelse skal fremgå af aftalen, der sendes i kopi til tillidsrepræsentanten. For fotografer fastsættes honoraret til 4.000 kr. pr. dag, ved samlet aftale om minimum 10 vagter kan prisen dog sættes til 3.600 kr. pr. dag. Beløbet reguleres på niveau med de fastansattes aflønning.”

Under overenskomstforhandlingerne i 2014 fremsatte klager (DJ) et forslag til en ny formulering af § 2. F, der deltog i forhandlingerne på

¹Det bemærkes, at DJ's overenskomstkraft i dokumenter af 6. og 13. januar 2014 ikke indeholdt nogen bestemmelse om aflønning af tilkaldevikarer.

arbejdsgiversiden, har i et eksemplar af klagers forslag anført, at forslaget er udleveret den 8. februar 2014 kl. 15.50, men efter det oplyste blev forslaget udleveret den 7. februar 2014. I forslaget hedder det bl.a.:

”Ny formulering af § 2

§ 2. Tidsbegrænset ansatte, vikarer, freelance, mv.

Stk. 1. Ansættelse på mindst én dag men under 3 måneders varighed er omfattet af overenskomsten med følgende undtagelser: Der oprettes ikke normalkontrakt men en skriftlig aftale, som sendes i kopi til tillidsrepræsentanten. Bestemmelser vedrørende pension og efteruddannelse finder ikke anvendelse, idet der henvises til stk. 3.

Stk. 2. Tilkaldevikarer på Ekstra Bladet er omfattet af overenskomsten og aflønnes pr. vagt (8 timer) som fotografer med minimum kr. 3.600 ... som billedredaktører med minimum kr. 2.800 ... og alle øvrige med minimum kr. 2.700 ... Ved længere vagter end 8 timer aflønnes forholdsmæssigt.

Tilkaldevikarer på Politiken er omfattet af overenskomsten og aflønnes pr. vagt (8 timer) som fotografer med minimum kr. 3.500 ... som billedredaktører med minimum kr. 2.700 ... og alle øvrige med minimum kr. 2.600 ... Ved længere vagter end 8 timer aflønnes forholdsmæssigt.

Stk. 3. Lønnen for øvrige fastsættes som en bruttoløn omfattende skalaløn, personligt tillæg, evt. tillæg for kollektiv aftale om videreudnyttelse og værdi af pension. Den samlede aflønning for en tidsbegrænset ansat må ikke være mindre gunstig, end den samlede aflønning, inkl. pension, efteruddannelse, evt. feriedage mv., for en sammenlignelig fastansat.

Stk. 4. For øvrige tidsbegrænsede ansatte gælder overenskomsten fuldt ud.”

I marginen til forslagets § 2, stk. 2, om tilkaldevikarer har F i det fremlagte eksemplar med håndskrift anført: ”som bruttoløn men dog + feriepenge”.

I tre udkast af 15. februar 2014 og et udkast af 16. februar 2014 er bestemmelsen om tilkaldevikarer flyttet til § 2, stk. 3.

Forhandlingerne førte til, at der i overenskomsten for 2014 for Politiken og Ekstra Bladet som et nyt § 2, stk. 3, blev indsat en bestemmelse svarende til den nugældende § 2, stk. 3. Minimumssatsen for en 8 timers vagt blev fastsat til 2.200 kr. Dog var minimumssatsen 3.100 kr. for pressefotografer.

En lignende minimumsatsordning blev efter det oplyste indført i overenskomsten fra 2014 vedrørende Jyllands-Posten. I klagers (DJ's) overenskomstkraav af 24. januar 2014 vedrørende Jyllands-Posten er det anført, at klager ud over minimumssatsen ønskede "genetillæg som for øvrige på overenskomsten".

4.5. Honorering af tilkalddevikarer efter 2014

Efter det oplyste fortsatte Ekstra Bladet i årene efter 2014 at aflønne tilkalddevikarerne som efter tidligere praksis, dvs. uden betaling af genetillæg oveni det aftalte dagshonorar.

I en freelanceaftale af 14. maj 2015 vedrørende Q er det således anført, at honoraret var på 2.220 kr. (rettet med håndskrift til 2.400 kr.), og at der i lønnen var indeholdt betaling for arbejde aften, nat, weekends og helligdage. Det er endvidere anført, at der ikke blev ydet bidrag til pension, idet lønnen var fastsat som en bruttoløn. Der blev beregnet feriepenge i henhold til overenskomstens regler, dvs. "i øjeblikket 17,5 procent".

Tilsvarende er anført i en freelanceaftale af 9. marts 2016 vedrørende L, hvor dagshonoraret (for en 8 timers vagt) er fastsat til 2.500 kr.

Det samme er anført i en senere freelanceaftale fra 2017 vedrørende Q, idet dagshonoraret er fastsat til 3.000 kr.

Tilsvarende er anført i en freelanceaftale fra 2017 vedrørende L, idet dagshonoraret her er fastsat til 2.700 kr. Det samme fremgår af en freelanceaftale fra 2017 vedrørende R.

At dagshonoraret også omfatter arbejde aften, nat weekend og helligdage, og at lønnen er fastsat som en bruttoløn, fremgår også af to anonymiserede freelanceaftaler fra 2019 og 2021 for medarbejdere på Politiken.

På Jyllands-Posten bliver tilkaldevikarerne efter det oplyste aflønnet med genetillæg oveni dagshonoraret. Dette fremgår også af to fremlagte anonymiserede freelanceaftaler.

Andre medier, f.eks. Berlingske Tidende, har ikke en bestemmelse svarende til § 2, stk. 3, om tilkaldevikarer i overenskomsten vedrørende Politiken og Ekstra Bladet. Efter det oplyste modtager tilkaldevikarer ansat på disse medier særskilt betaling for genetillæg.

4.6. Q-sagen

Ved klageskrift af 20. maj 2016 rejste DJ en sag mod DMA vedrørende Q, der var tilkaldevikar på Ekstra Bladet. Hendes ansættelseskontrakt af 14. maj 2015 var vedlagt som bilag til klageskriftet. Ifølge klageskriftet skulle DMA bl.a. anerkende, at Q var berettiget til en løn svarende til en sammenlignelig fastansat, jf. overenskomstens § 2, stk. 2, og at daglønnen skulle fastsættes til 3.391 kr. eller et efter voldgiftsrettens skøn højere eller lavere fastsat beløb. Som bilag 6 til klageskriftet var vedlagt en udregningsmodel for Q's dagløn som tilkaldevikar. Heri var der taget hensyn til det ulempetillæg (genetillæg), som Q modtog, da hun var fastansat, og det ulempetillæg, som en anden fastansat medarbejder modtog.

DMA udarbejdede svarskrift af 12. oktober 2016. Heri er anført bl.a.:

"I klagers opgørelse er der desuden sammenlignet med personer, der får udbetalt ulempetillæg. Dels så forudsætter ulempetillæg, at der faktisk arbejdes på genetidspunkter, dels så er det muligt også for fastansatte at aftale, at lønnen udgør en bruttoløn, jf. overenskomstens § 7, stk. 4, således som det er sket for Q. Genebetalingen bør således udgå af sammenligningen."

Q-sagen blev forligt den 17. februar 2017, således at "hver af organisationerne bibeholder deres principielle synspunkter om forståelsen af overenskomsten".

4.7. Forhandlinger mv. om bl.a. uoverensstemmelsen i denne sag

DJ anmodede ved brev af 4. juni 2020 DMA om lokalmøde på Ekstra Bladet. DJ ønskede at drøfte følgende forhold:

1. Manglende orientering af tillidsrepræsentant forud for ansættelser.
2. Manglende orientering af tillidsrepræsentant forud for forlængelser.
3. Manglende genetillæg til tilkaldevikarer.
4. Manglende regulering af personlig løndel den 1. april 2020.

Af et protokollat af 19. august 2020 fremgår vedrørende punkt 1 og 2, at Ekstra Bladet og tillidsrepræsentanten var i dialog om processen, således at både GPDR og overenskomsten kunne overholdes. Ekstra Bladet havde ingen intention om ikke at overholde det, som var aftalt i overenskomsten.

I protokollatet er det om punkt 3 vedrørende betaling af genetillæg anført, at DMA var af den opfattelse, at de satser, der var angivet i overenskomsten, var en bruttolønsramme, hvortil der udelukkende skulle tillægges feriepenge. DJ tog forbehold for at videreføre sagen.

Parterne gentog deres synspunkter om betaling af genetillæg på et møde i fagligt fællesudvalg uden opmand, jf. protokollat af 23. oktober 2020.

5. Forklaringer

A har forklaret bl.a., at han er politisk rådgiver hos DJ, hvor han har været ansat siden 1999. Han har været med til at forhandle overenskomster for dagbladene i perioden fra 2000 til 2014. I den nævnte periode havde han kontakt til tillidsrepræsentanterne, herunder på Ekstra Bladet.

Han har i den nævnte periode ikke set ansættelseskontrakterne på Ekstra Bladet, hvoraf fremgår, at tilkaldevikarer ikke modtog genetillæg. Problemstillingen vedrørende genetillæg kom ikke til hans kundskab. Ekstra Bladet og Politiken havde ikke mange tilkaldevikarer gennem nullerne.

Han var med til overenskomstforhandlingerne i 2004, hvor vikarbestedelserne kom ind medieoverenskomsterne. Han var også med til forhandlingerne i 2014 indtil udgangen af januar 2014, hvor han stoppede på grund af sygdom. B tog over.

Forhandlinger i 2014 foregik både centralt og decentralt vedrørende de enkelte dagblades overenskomster. DJ har ikke udarbejdet de krav til overenskomsten, der er dateret den 28. august 2013, og hvor der er et forslag til en ny § 2, stk. 3, om honorering af løst tilknyttede freelancere med 2.700 kr. pr. dag. Dette papir er udarbejdet af medarbejderforeningerne. Det samme gælder et senere udateret papir om krav til overenskomstforhandlingerne for Politiken og Ekstra Bladet, hvor der også er et forslag til en ny § 2, stk. 3, om honorering af løst tilknyttede freelancere med 3.000 kr. pr. dag.

August 2013 var en svær periode på Ekstra Bladet og Politiken med nedskæringer og fyringsrunder. Bagtæppet for forhandlingerne i 2014 var dels dette, dels arbejdsgivernes opsigelse af bl.a. lokalaftalen om mindstetillæg til skalalønnen. Der var mange, som var sure over disse opsigelser. Taksterne for tilkaldevikarer på 2.700 kr. om dagen på Ekstra Bladet og 1.700 kr. om dagen på Politiken blev også opsagt.

I de overenskomstkrav, som DJ fremsatte den 6. og 13. januar 2014, var der ikke anført noget om satser for honorering af tilkaldevikarer. Det var der i overenskomstkravene af 24. januar 2014 vedrørende Jyllands-Posten. Heraf fremgik udtrykkeligt, at der ud over dagshonoraret på 3.000 kr. skulle betales genetillæg som for øvrige på overenskomsten. Han kan ikke huske dette krav om betaling af genetillæg, men han mener under alle omstændigheder, at man ikke herfra kan slutte, at der ikke skulle betales genetillæg vedrørende Politiken og Ekstra Bladet, fordi det ikke udtrykkeligt var anført i overenskomstkravene. Overenskomsten for Jyllands-Posten har i øvrigt altid været noget mere tekstrig og detaljeret end overenskomsten for Politiken og Ekstra Bladet. Han er ikke bekendt med, om man på Jyllands-Posten før 2014 betalte genetillæg til tilkaldevikarer.

B har forklaret bl.a., at han er forhandlingskonsulent hos DJ, hvor han har været ansat siden 1999. Han er uddannet jurist. Han har været med til overenskomstforhandlinger siden 2006.

Han blev omkring den 1. februar 2014 involveret i overenskomstforhandlingerne vedrørende medieoverenskomsterne. På dette tidspunkt var han "DMA-blank", idet han ikke i forvejen vidste noget om dette område. Han vidste heller ikke noget om praksis for honorering af tilkaldevikarer på Ekstra Bladet og Politiken. Der var mange overenskomstforhandlinger på én gang. Nogle forhandlinger var fælles, mens andre forhandlinger var særligt for de enkelte virksomheder. Der blev

udarbejdet forhandlingsaftaler med temaer og med frister for konkretisering af krav.

Ekstra Bladet og Politiken havde en orlovsordning og regler om ekstra feriedage for medarbejdere over 45 år samt en 7. ferieuge. Arbejdsgiversiden ønskede at afvikle disse rettigheder, og under forhandlingerne blev der åbnet mulighed for det, således at der fremover ville være en øget tilstedeværelse på arbejdspladsen. Medarbejderforeningerne havde ikke taget højde for denne imødekommelse i kravpapiret. Der blev derfor opstillet nye krav til forhandlingerne, der skulle matche den nævnte imødekommelse vedrørende orlovsordningens afvikling mv. Der var nogle lokalaftaler, som arbejdsgiversiden havde opsagt, og det lagde pres på arbejdstagerside.

DJ udleverede den 7. februar 2014 (ikke den 8. februar, som det fejlagtigt er noteret på papiret) et papir med overenskomstkrav til arbejdsgiversiden. I dette papir var der et forslag til en ny § 2. Forslaget til § 2, stk. 1, svarede til den dagældende overenskomst, men forslaget til § 2, stk. 2, var nyt. Heraf fremgik, at tilkaldevikarer på Ekstra Bladet og Politiken var omfattet af overenskomsten. Der var fastsat minimumssatser for aflønning af fotografer og billedredaktører samt "alle øvrige" tilkaldevikarer. Minimumssatsen for "alle øvrige" var 2.700 kr. om dagen på Ekstra Bladet og 2.600 kr. om dagen på Politiken. I § 2, stk. 3, blev lønnen "for øvrige" foreslået fastsat som i den dagældende overenskomsts § 2, stk. 2. Og i stk. 4 blev det som hidtil foreslået, at overenskomsten gjaldt fuldt ud for "øvrige tidsbegrænsede". Han ved ikke, hvad der ligger i den note i marginen til forslaget til en ny bestemmelse om tilkaldevikarer, som F fra DMA efter det oplyste har lavet ("som bruttoløn men dog + feriepenge"). De minimumssatser, der var anført i papiret, var ikke tænkt som bruttoløn, der kun skulle tillægges feriepenge. Der var ingen, som rejste spørgsmål om betaling af genetillæg.

Der blev herefter udvekslet flere udkast til en bestemmelse om vikarer, herunder tilkaldevikarer. I et udkast af 15. februar 2014 kl. 13.40 var der byttet om på rækkefølgen, således at den nye bestemmelse om tilkaldevikarer var indsat som stk. 3, mens stk. 1 og 2 svarede til stk. 1 og 2 i den dagældende overenskomst. Minimumssatsen for alle tilkaldevikarer på Ekstra Bladet og Politiken var i dette udkast fastsat til 2.000 kr. DJ forsøgte i senere udkast, hvor bestemmelsen blev bevareret som stk. 3, at fastholde differentierede og højere satser, og det endelige resultat blev to minimumssatser – en for pressefotografer på 3.100 kr. om dagen og en for øvrige på 2.200 kr. om dagen. Fokus under forhandlingerne var på minimumssatserne. Det endelige resultat er udtryk for et kompromis. Han kan ikke genkende, at taksten på 2.200 kr. skulle være udtryk for gennemsnittet af den tidligere takst på 1.700 kr. for Politiken og 2.700 for Ekstra Bladet.

Arbejdsgiversiden kom i øvrigt i mål med bestemmelser om afvikling af orlovsordningen og om afkøb af den 7. ferieuge. Spørgsmålet om betaling af genetillæg var ikke fremme under forhandlingerne, heller ikke, da de forhandlede bl.a. forhøjelse af satserne i § 7 om genetillæg.

Han var også med til at forhandle overenskomst for Jyllands-Posten, hvor der også blev indsat en ny bestemmelse i § 2, stk. 3, om honorering af tilkaldevikarer. Han kan ikke huske, at de under disse forhandlingerne talte om betaling af genetillæg.

Arbejdsklimaet på Ekstra Bladet var i årene herefter påvirket af presset på økonomien. Der var mange emner at drøfte mellem medarbejdere og arbejdsgiver, bl.a. fordi arbejdsgiver ønskede at reducere udgifterne. Det resulterede i arbejdsnedlæggelser. Klimaet var ikke supergodt.

Arbejdsgiver var ikke god til at informere tillidsrepræsentanten om de indgåede ansættelseskontrakter vedrørende bl.a. tilkaldevikarer. Informationspligten blev drøftet på et møde, som DJ anmodede om ved

brev af 4. juni 2020 til DMA. C, der var tillidsrepræsentant på Ekstra Bladet, havde forud for denne anmodning rejst problemet over for arbejdsgiver. Anmodningen omfattede også spørgsmålet om betaling af genetillæg, men dette spørgsmål kunne parterne ikke opnå enighed om.

Han kan ikke forstå, at tilkaldevikarer på Ekstra Bladet og Politiken ikke modtager genetillæg, som gives for arbejde på ubekvemme tidspunkter. På alle andre dagblade betales der genetillæg til tilkaldevikarer.

C har forklaret bl.a., at han er journalist på Ekstra Bladet, hvor han har været siden 2006. Han blev tillidsrepræsentant i november 2018 og stoppede i 2021. Han deltog ikke i overenskomstforhandlingerne i 2014.

Han blev først opmærksom på tilkaldevikarernes forhold, da han blev tillidsrepræsentant. Forud herfor troede han, at alle medarbejdere enten var fastansatte eller arbejdede på tidsbegrænsede kontrakter. Tilkaldevikarerne står typisk i vagtplanen en måned eller mere ad gangen.

Som tillidsrepræsentant studsede han over, at ledelsen på Ekstra Bladet tilsyneladende opfattede overenskomsten som vejledende. Derfor opstod der mange sager bl.a. om arbejdstid og feriedage. Nogle af sagerne blev klaret lokalt, andre blev DJ involveret i.

På et tidspunkt italesatte han over for ledelsen, at tilkaldevikarer i strid med overenskomsten ikke fik genetillæg. Han kom ingen vegne og involverede derfor DJ. Efter hans opfattelse hænger § 2, stk. 2, og 3, sammen, således at tilkaldevikarer også skal have genetillæg. Han synes, at det er mærkeligt, at tilkaldevikarer i modsætning til alle andre medarbejdere ikke bliver vederlagt for arbejde om natten.

På Ekstra Bladet bliver der brugt mange tilkaldevikarer, og brugen er stigende. En stor del af praktikanterne bliver tilkaldevikarer i stedet for at blive fastansat. Nogle tilkaldevagter arbejder med layout. Hvis en nyuddannet går fra at være tilkaldevagt til at blive fastansat, vil han tro, at den pågældende vil gå ned i løn. Tilkaldevikarer arbejder på skæve tidspunkter, men han ved ikke i hvilket omfang. En vagt på Ekstra Bladet starter kl. 4.30 om morgenen og slutter ved midnat. Der skal være bemanning i hele dette tidsrum. Tilkaldevagter kan principielt sige nej til at komme, når de bliver ringet op. I så fald vil de nok ikke blive ringet op igen. Hvis en tilkaldevagt står i en vagtplan, skal tilkaldevagten udføre arbejdet – i lighed med de fastansatte, som står i vagtplanen.

I den periode, han kender til, benyttede Ekstra Bladet sig meget af muligheden for afkøb af genetillæg. Dette var en del af lønforhandlingerne. Efter hans mening er det absurd at tale om afkøb af genetillæg, hvis beløbet sættes til 0 kr.

Han fik ikke udleveret ansættelseskontrakter løbende, da han var tillidsrepræsentant, heller ikke for de medarbejdere, der blev fastansat. Han skulle kæmpe for at få kontrakterne. Han gik i øvrigt ud fra, at Ekstra Bladet overholdt overenskomsten.

D har forklaret bl.a., at han er den nuværende tillidsrepræsentant på Ekstra Bladet, hvor han siden 2009 har arbejdet på sporten som skrivende journalist.

Før han blev tillidsrepræsentant, tænkte han ikke på tilkaldevikarernes ansættelsesforhold. Han opfattede dem bare som kolleger. I dag er der styr på udlevering af ansættelseskontrakter, også således at de bliver udleveret i god tid.

Han kan bekræfte C's forklaring om vagtbemanningen på Ekstra Bladet, hvor der arbejdes på skæve tidspunkter. Tilkaldevikarerne

udgør ca. 15 % af arbejdskapaciteten i hverdagene. I weekenderne udgør de lidt over 25 % af arbejdskapaciteten. Tilkaldevikarerne har typisk kort anciennitet. Tilkaldevikarerne er relativt nyudklækkede praktikanter.

På Ekstra Bladet bliver der også i dag gjort brug af afkøb af genetillæg. Det er noget, der konkret aftales med den enkelte medarbejder. Afkøb bruges af dem, der er på normalkontrakter. Ca. 50 % er på afkøb. Beløbet er mellem 1.500 kr. og 4.500 kr. pr. måned. Det vil teoretisk være muligt at sætte beløbet til 0 kr., men som tillidsrepræsentant vil han da sige til medarbejderen, at han skal opsige aftalen med det samme.

Han mener, at tilkaldvikarer har krav på genetillæg ved arbejde på skæve tidspunkter, fordi dette er lige så generende for dem som for andre medarbejdere, herunder ham selv. Den minimumssats, der er nævnt i overenskomstens § 2, stk. 3, omfatter ikke genetillæg. Minimumssatsen omfatter heller ikke funktionstillæg. Han mener, at tilkaldvikarer får en løn, der er over, men ikke væsentligt over, den løn, som en nyuddannet fastansat får.

E har forklaret bl.a., at hun er uddannet journalist og er ansat på Politiken, hvor hun har været siden 1993. Hun er redaktionssekretær og har i hele tiden arbejdet med redigering. Hun blev allerede i midten af 1990'erne engageret i fagligt arbejde og har været stedfortrædende tillidsrepræsentant. Siden 2015 har hun været tillidsrepræsentant. I 2014 havde hun orlov og var derfor kun med i de indledende overenskomstforhandlinger.

På Politiken har man altid arbejdet med løst tilknyttede medarbejdere, der havde forskellige aftaler. Før 2016 var det ikke almindeligt at bruge tilkaldvikarer. De fastansatte blev indkaldt ved sygdom. Tilkaldevikarer bliver mere brugt efter en fyringsrunde i 2016. Tilkaldevikarer kan komme ind som dagvikarer eller være en del af en vagtplan på

typisk tre måneder. Der har på redaktionerne været forskellige traditioner og aftaler om honorering af tilkaldevikarer. Tilkaldevikarerne blev ikke nødvendigvis aflønnet med en dagtakst på 1.700 kr. før overenskomsten i 2014. Der var ikke en lokalaf tale om en fast takst. Hun har ikke systematisk modtaget oplysninger om tilkaldevikarernes aflønning.

Lokalaftalerne på Politiken og Ekstra Bladet blev opsagt forud for overenskomstforhandlingerne i 2014, og herefter havde medarbejderne en sonderingsrunde med de daværende chefredaktører. På baggrund heraf blev der i slutningen af august 2013 lavet en bruttoønskeliste til brug for overenskomstforhandlingerne. Det var et internt papir. Når det til forslaget om en nyt stk. 3 er anført, at optjent feriegodtgørelse skal fremgå af aftalen, skyldes det formentlig, at der har været sager, hvor løst tilknyttede vikarer ikke fik feriepenge. De faste poster blev skrevet ind i bestemmelsen, mens de variable poster ikke blev skrevet ind. Tanken var, at genetillæg som en variabel post til tilkaldevikarer skulle betales efter reglerne i overenskomsten.

På Politiken er tilkaldevikarerne overvejende redigerende medarbejdere. De passer også netavisen, og enkelte arbejder med layout. De indgår i vagtplanen på lige fod med alle andre. Nogle arbejder på fuld tid. Nogle tilkaldevikarer er garvede medarbejdere, mens andre er helt unge. Der er vist nok en bruttotrup på 16 tilkaldevikarer. På Politiken arbejdes der fra kl. 6 om morgenen til midnat i to vagter. Der er også vagter i weekender. Tilkaldevikarer kan sige nej til at tage en vagt, men det gælder ikke, hvis de står i en vagtplan. Så har de en arbejdsforpligtelse som alle andre ansatte. Om en tilkaldevikar vil gå ned i løn ved fastansættelse, afhænger af, hvem tilkaldevikaren er, og hvor mange vagter vedkommende har. Efter overenskomsten i 2014 arbejdes der på Politiken med to takster for honorering af tilkaldevagter. En minimumssats til de helt nyuddannede og en højere sats til de mere erfarne på grund af deres kompetence. De mere erfarne tilkaldevikarer

får mindre i løn, end da de var fastansatte på Politiken. Nogle af de unge tilkaldevikarer, som har et fuldt skema, vil gå ned i løn, hvis de blev fastansatte. 5-7 af de 16 tilkaldevikarer er unge.

E har forklaret bl.a., at hun i 2007 blev ansat som advokat i DMA. Hun var med i overenskomstforhandlingerne i de efterfølgende år. I dag er hun ansat som personalejuridisk chef i Dansk Erhverv.

Vikarbestemmelserne i § 2 blev indsat i overenskomsterne i 2004. I 2014 kom § 2, stk. 3, om tilkaldevikarer ind i overenskomsten for Politiken og Ekstra Bladet. Også før 2004 var der løst tilknyttede ansatte på Politiken og Ekstra Bladet.

Strukturen efter overenskomsten i 2004 var den, at vikarer, der var ansat i én dag og indtil tre måneder, var omfattet af § 2, stk. 1 og 2. Andre tidsbegrænsede ansatte var omfattet af overenskomsten fuldt ud, jf. dagældende § 2, stk. 3. Tilkaldevikarer var personer, som blev ansat fra gang til gang. De var ikke udtrykkeligt nævnt i 2004-overenskomsten.

Hun deltog i overenskomstforhandlingerne i 2014. Hun var 3. eller 4. mand på arbejdsgiversiden. Hendes rolle var at holde styr på papirerne. Op til forhandlingerne havde Ekstra Bladet og Politiken opsagt lokalaftalerne, herunder aftalen om mindstetillæg til skalalønnen, og det lagde pres på arbejdstagersiden. Der havde i perioden fra 2010 til 2014 været sager efter § 2, stk. 2, om, hvem en sammenlignelig fastansat person var. Diskussionen angik bl.a. arbejdstidsnormen, og hvilke værdier der skulle lægges ind.

Under overenskomstforhandlingerne i 2014 udleverede DJ et forslag til ny § 2. Forslaget blev udleveret den 7. februar 2014, men hun har fejlagtigt skrevet 8. februar 2014 på dokumentet. Tilkaldevikarer var reguleret i forslaget til en ny § 2, stk. 2. Hun spurgte ind til, hvordan bestemmelsen skulle forstås og fik samstemmende oplyst af

medarbejderforeningernes repræsentanter og G fra Ekstra Bladet, at honoreringen var udtryk for en bruttoløn, hvortil der skulle lægges feriepenge. Dette noterede hun i marginen af dokumentet. Hun spurgte ikke ind til genetillæg, og dette emne blev ikke drøftet under forhandlingerne. I de udkast til en ny bestemmelse om tilkaldevikarer, som de drøftede under de efterfølgende forhandlinger, var bestemmelsen om tilkaldevikarer flyttet ned som § 2, stk. 3. Det skete på foranledning af DJ. De efterfølgende forhandlinger drejede sig primært om størrelsen af dagshonoraret. Det lyder rigtigt, at det endelige resultat svarer til gennemsnittet af honoreringen på Politiken og Ekstra Bladet forud for 2014, men hun husker det ikke.

Bestemmelsen i § 2, stk. 3, blev også indsat i overenskomsten for Jyllands-Posten, men Politiken og Ekstra Bladet var "first mover". Hun kan ikke huske, om de drøftede genetillæg i forhold til Jyllands-Posten.

Hun opfatter § 2, stk. 3, som en særbestemmelse om aflønning af tilkaldevikarer. De skal have et dagshonorar på minimum det, der er fastsat i bestemmelsen, med tillæg af feriepenge – og ikke andet. Bestemmelsen i § 2, stk. 2, gælder ikke for tilkaldevikarer. Med særbestemmelsen i stk. 3 kan man undgå at diskutere spørgsmålet om en sammenlignelig fastansat i forhold til tilkaldevikarer.

DJ blev i 2015 bekendt med denne forståelse om aflønningen af tilkaldevikarer i forbindelse med Q-sagen. I hendes ansættelseskontrakt var det nemlig udtrykkeligt anført, at dagshonoraret indeholdt betaling for arbejde aften, nat, weekends og helligdage, at der ikke blev ydet bidrag til pension, idet lønnen var fastsat som en bruttoløn, og at der blev beregnet feriepenge i henhold til ferielovens regler med en sats på 17,5 %. I forbindelse med sagen udarbejdede DJ en udregningsmodel for Q's dagløn som tilkaldevikar sammenlignet med en fastansat person, hvor der blev taget højde for genetillæg, benævnt ulempetillæg, som var afkøbt i forhold til de fastansatte, der blev

sammenlignet med (nemlig Q selv som fastansat og en anden fastansat medarbejder). Hun var ikke enig i præmissen om, at en tilkaldevikar skulle sammenlignes med en fastansat.

G har forklaret bl.a., at han blev ansat på Ekstra Bladet i 1990 og fratrådte i 2020/2021. Han har været salgschef og salgsdirektør, og fra 2013 til hans fratræden var han administrerende redaktør. Han deltog i overenskomstforhandlingerne i 2014, både de centrale og de decentrale.

Det var kutymen om honorering af tilkaldevikarer på Ekstra Bladet, som blev videreført i 2014-overenskomst. Tilkaldevikarers honorarsats var før 2014 inkl. alle løndele bortset fra feriepenge, som kom oveni. Denne kutyme blev som nævnt videreført i 2014, idet taksten dog blev fastsat til et mindre beløb end den takst på 2.700 kr. om dagen, som Ekstra Bladet anvendte før 2014.

Tilkaldevikarer arbejder i nyhedsredaktionen og tager vagter på ydertidspunkter. De fastansatte arbejder nogenlunde inden for normal kontortid. Tilkaldevikarer kan sige nej til at tage en vagt. De kan også sige nej til en vagt, selv om de står i vagtplanen. Når vagtplanen var udarbejdet, blev de vagter, som var tilbage (residualet), dækket ind af tilkaldevikarer. Tilkaldevikarer kunne godt få et højere honorar end fastsat i overenskomsten, men de skulle forhandle med ham om det.

I august/september 2013 blev der gennemført en stor sparerunde på Ekstra Bladet. Det skete parallelt med, at de forberedte overenskomstforhandlingerne. I hele koncernen blev afviklingen af orlovsordningen udset som et strategisk indsatsområde for forhandlingerne.

Kravet fra DJ om en særbestemmelse for tilkaldevikarer blev fremsat sent i forhandlingsforløbet. Kardinalpunktet for arbejdsgiversiden var at få orlovsordningen afviklet. Dette blev forhandlet på plads decentralt med O, som var den daværende tillidsrepræsentant på Ekstra Bladet.

Som kompensation herfor ønskede han og DJ at få tilkaldevikarer ind i overenskomsten. Formuleringen af tilkaldevikarbestemmelsen i det udkast, som han blev præsenteret for den 7. februar 2014, var en udmøntning af snakken med tillidsrepræsentanten på hans kontor. Det var DJ's tanke, at honoreringen af tilkaldevikarer skulle ind i overenskomsten 1:1 – også beløbsmæssigt. Satsen for honorering blev forhandlet ved det store bord. Det endte med, at minimumssatsen blev fastsat til 2.200 kr. svarende til gennemsnittet af taksten på Ekstra Bladet på 2.700 kr. og taksten på Politiken på 1.700 kr. forud for 2014. Herved blev den sats, som Ekstra Bladet brugte, reduceret, men reduktionen fik kun betydning for nye tilkaldevikarer. På Ekstra Bladet var beløbet på 2.700 kr. ikke en minimumssats, idet man efter en individuel vurdering kunne fastsætte en lavere takst, således som det er anført i brevet af 26. april 2006 fra P til den daværende tillidsrepræsentant.

Under forhandlingerne drøftede de hverken centralt eller decentralt, hvilke løndele der var inkluderet i dagshonoraret. De aftalte som nævnt at videreføre den tidligere praksis, hvorefter alle løndele var inkluderet. Genetillæg var ikke et tema under forhandlingerne. Ønsket fra medarbejderforeningerne og DJ var at få kutymen og praksis om aflønning omfattet af overenskomsten.

Forhandlingerne indebar i øvrigt, at de fastansatte fik en lavere aflønning. Det skyldes, at lokalaftalerne var blevet opsagt inden overenskomstforhandlingerne, herunder lokalaftalen om et mindstetillæg på over 11.000 kr. om måneden til skalalønnen. I den nye lokalaftale, der blev indgået efter 2014, blev mindstetillægget reduceret til 4.000 kr.

O var en engageret tillidsrepræsentant, og efter overenskomsten i 2014 opstod der en række sager om forståelsen af § 2, stk. 3, herunder den nye bestemmelse om rabat på 10 % ved minimum 10 vagter. C

blev tillidsrepræsentant efter O, og C kontaktede ham i 2020 om genetillæg til tilkaldevikarer.

Tillidsrepræsentanten fik tilsendt ansættelseskontrakterne med tilkaldevikarerne. Det kunne godt ske, at det først skete efter en rykker. Kritikken i anmodningen om lokalmøde af 4. juni 2020 gik ikke på, at tillidsrepræsentanten ikke blev orienteret om ansættelseskontrakterne, men mere på hastigheden og flowet. Der var også nogle GPDR-issues i den forbindelse. Ordlyden i ansættelseskontrakterne om, at der ikke blev udbetalt genetillæg, var den samme i en lang årrække.

Tilkaldevikarer ville gå ned i løn, hvis de blev fastansat. Han havde derfor mange tilkaldevikarer, som kviede sig ved tilbud om fastansættelse. Før 2014 kunne en tilkaldevikar oparbejde en bruttomånedsløn på 52.000 kr., og efter 2014-overenskomsten kunne bruttomånedslønnen være 42.000 kr. En fastansat efter 2014-overenskomsten med en aflønning på skalatrin 1,2 eller 3 og et personligt tillæg på 4.000 kr. ville have en månedsløn på 27.-28.000 kr.

H har forklaret bl.a., at hun siden 1985 har været ansat i Politikens Hus. I 1995 blev hun tilknyttet Ekstra Bladet, hvor hun har været økonomichef i de sidste 25 år.

Praksis helt tilbage til sidste århundrede har været sådan, at aflønning af de medarbejdere, som dengang blev benævnt freelancere, men som i dag benævnes tilkaldevikarer, skete på den måde, at man fandt frem til en rimelig timeløn med afsæt i, at disse medarbejdere skulle arbejde frem til kl. 3 om natten, og at de også skulle have vagt om søndagen. Timelønnen var inkl. genetillæg. Aflønningen af disse medarbejdere har været sådan gennem alle årene og er også sådan i dag. 2014-overenskomsten fik således ikke Ekstra Bladet til at ændre praksis. G fortalte hende efter overenskomstforhandlingerne i 2014, at det kun var honorarsatserne, der var ændret.

I ansættelseskontrakterne har teksten gennem alle årene været den samme, nemlig at honoraret er inkl. genetillæg.

I dag er der 17 tilkaldevikarer på Ekstra Bladet. Både før og efter 2014-overenskomsten er lønnen så høj, at det er vanskeligt at få tilkaldevikarerne til at skifte kontrakt og blive fastansat. Tilkaldevikarerne udgør i dag en anden medarbejdergruppe end før 2014-overenskomsten. Dengang kunne tilkaldevikarerne godt være i 30'erne, 40'erne eller 50'erne. I dag er 15 ud af de 17 tilkaldevikarer under 30 år. Og ancienniteten er på ca. 1 år i gennemsnit.

Hun har foretaget beregninger, hvor tilkaldevikarernes løn er blevet omregnet til fuld tid og sammenlignet med de fastansattes løn. Beregningerne viser, at tilkaldevikarernes gennemsnitlige månedsløn er 4.-5.000 kr. højere end de fastansattes løn. Det betyder, at tilkaldevikarer vil få en lønnedgang, hvis de fastansættes. Dette gælder, selv når der tages højde for betaling af genetillæg til fastansatte.

I dag er proceduren sådan, at tillidsrepræsentanten orienteres, når der fremsættes et tilbud om ansættelse af bl.a. tilkaldevikarer. C blev som tillidsrepræsentant også kontinuerligt orienteret om nyansættelser, herunder af tilkaldevikarer. Den medarbejder, som stod for orienteringen, gik meget op i, at tingene gik rigtigt til.

J har forklaret bl.a., at hun siden 2015 har været koncernpersonalechef i JP/Politikens Hus. Forinden var hun i 18 år ansat i Politikens redaktion med en funktion svarende til den, som H har på Ekstra Bladet. Hun deltog i overenskomstforhandlingerne i 2014, hvor hun lavede materiale mellem møderne.

Anvendelse af vikarer blev mere og mere almindeligt i nullerne. I den forbindelse blev overenskomstens § 2, stk. 2, brugt meget, f.eks. i forbindelse med ferieperioden på sportsredaktionen, dvs. i juli og august. Man vurderede, i hvilken lønskala den pågældende vikar ville

være placeret i som fastansat, og så fastlagde lagde man vikarens bruttoløn. Genetillægget blev lagt ind i bruttolønnen. Den samlede bruttoløn ville være på 33.-34.000 kr. om måneden, hvilket svarer til et dagshonorar på 1.700 kr. Før 2014 kunne den enkelte medarbejder forhandle sig til et større dagshonorar.

Indførelsen af § 2, stk. 3, i 2014 indebar, at anvendelse af tilkaldevikarer er blevet meget dyrere. Der er endvidere tale om en anden slags aftale. Aftale efter § 2, stk. 2, er en slags "up front" aftale. En aftale efter § 2, stk. 3, er en slags rammeaftale. En tilkaldevikar, der er omfattet af stk. 3, kan sige nej til en vagt, og den pågældende kan også sige nej til en vagt i en vagtplan, hvor den pågældende er angivet som den, der har vagten.

Hun er efterfølgende blevet bekendt med praksis om genetillæg på Jyllands-Posten. Her betales genetillæg særskilt, idet man har videreført praksis inden 2014-overenskomsten.

6. Parternes anbringender

Klager har anført navnlig, at formålet med overenskomstens § 2, stk. 3, var at sikre, at medarbejdere omfattet af § 2 har en minimumsløn. Det var ikke tiltænkt at fravige § 2, stk. 2, eller fravige § 7 om genetillæg.

Kravet på at oppebære genetillæg følger af en naturlig sproglig forståelse af § 2, stk. 1, og 2. Dette understøttes af, at lønnen ellers vil være lavere end lønnen for en sammenlignelig fastansat, der er berettiget til genetillæg.

Genetillægget er uafhængigt af den enkelte medarbejders aflønning, men beregnes ud fra omfanget af medarbejderens arbejde på skæve tidspunkter. Det har derfor formodningen imod sig, at der ved fastsættelsen af minimumstaksterne i § 2, stk. 3, skulle være indregnet og

taget stilling til medarbejderens ret til genetillæg. Dette understøttes af, at man generelt på hele dette overenskomstområde, herunder på Jyllands-Posten, der på tilsvarende vis har en bestemmelse med minimumssatser, betaler genetillæg til medarbejdere omfattet af § 2. Genetillægget kan ikke anses for afkøbt, hvis medarbejderen alene modtager et beløb svarende til minimumssatsen.

Hverken tillidsrepræsentanterne eller klager har udvist en sådan adfærd, at kravet på genetillæg ikke kan gøres gældende. Kravet er med andre ord ikke bortfaldet som følge af passivitet. Det bemærkes særligt herved, at klager i udregningen af daglønnen i Q-sagen i et bilag til klageskriftet udtrykkeligt lod genetillæg (ulempetillæg) indgå i vurderingen af, hvad Q burde have i løn som tilkaldevikar.

Indklagede er herefter forpligtet til at efterbetale genetillæg med rente som påstået. Forfaldstidspunkterne er fastsat i forvejen som nævnt i renteloven, og der foreligger ikke forældelse, da medarbejderne har været i utilregnelig uvidenhed om deres krav, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2.

Indklagede har anført navnlig, at klager under overenskomstforhandlingerne stillede krav om en bruttoløn, der kun skulle tillægges feriepenge. Det fremgår da heller ikke af ordlyden af § 2, stk. 3, at lønnen skal tillægges genebetaling.

Overenskomstparterne aftalte vedrørende § 2, stk. 3, en minimumsløn, der var langt højere end, hvad hovedparten af tilkaldevikarerne ville kunne opnå ved en fastansættelse. Det har derfor formodningen imod sig, hvis lønnen i § 2, stk. 3, skal tillægges genebetaling.

Formålet med § 2, stk. 3, var at overenskomstsikre tilkaldevikarernes hidtidige lønforhold, således at der fortsat var en høj minimumsløn. Parterne har ikke aftalt, at § 2, stk. 3, skal være et supplement til § 2,

stk. 2. Parterne har netop aftalt en særlig sats for tilkaldevikarer, således at de ikke skal lønindplaceres efter § 2, stk. 2. Lønnen er en minimumsløn, således at tilkaldevikarerne kan forhandle sig til en højere løn. At der på andre medier i henhold til andre overenskomster betales genetillæg oveni lønnen, er uden betydning for afgørelsen af denne sag, som er baseret på en fortolkning af den virksomhedsoverenskomst, der gælder for tilkaldevikarer på Politiken og Ekstra Bladet.

Tillidsrepræsentanterne var før som efter 2014 bekendt med indklagedes praksis, hvorefter genetillægget indgik i lønnen. Tillidsrepræsentanterne modtog kontinuerligt kopi af ansættelseskontrakterne, der blev indgået med tilkaldevikarerne. Dette gav ikke anledning til reaktion. Klager har desuden siden 2015 været bekendt med denne praksis uden at gøre indsigelse. Også derfor skal overenskomsten forstås således, at tilkaldevikarer ikke har krav på genetillæg oveni lønnen.

Til støtte for den subsidiære påstand har indklagede gjort gældende, at der som følge af klagers adfærd først bør betales genetillæg fra tidspunktet for voldgiftsrettens kendelse. En del af efterbetalingskravet er endvidere forældet, jf. forældelseslovens § 4, stk. 1. Et eventuelt efterbetalingskrav bør ikke forrentes som påstået af klager, heller ikke fra sagens anlæg, da klager ikke har fremsat et konkret pengekrav.

7. Opmandens begrundelse og resultat

7.1. Baggrund og problemstilling

I overenskomsten mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver for Danske Mediers Arbejdsgiverforening (DMA) og Dansk Journalistforbund (DJ) – Medier og Kommunikation for Politikens og Ekstra Bladets medarbejderforeninger er der i § 2 fastsat nærmere bestemmelser om "tidsbegrænsede ansatte, tilkaldevikarer og freelancere".

Det fremgår af § 2, stk. 1, at ansættelser på mindst én dags, men under 3 måneders varighed, er omfattet af overenskomsten med nogle undtagelser. En undtagelse er, at der ikke skal oprettes en normalkontrakt, men en skriftlig aftale, som sendes i kopi til tillidsrepræsentanten. En anden undtagelse er, at bestemmelserne om pension og efteruddannelse ikke finder anvendelse, idet der herom henvises til § 2, stk. 2.

Af § 2, stk. 2, fremgår, at lønnen fastsættes som en bruttoløn omfattende skalaløn, personligt tillæg, evt. tillæg for kollektiv aftale om videreudnyttelse og værdi af pension. Den samlede aflønning for en tidsbegrænset ansat må ikke være mindre gunstig end den samlede aflønning, inkl. pension, evt. feriedage mv., for en sammenlignelig fastansat.

§ 2, stk. 3, angår tilkaldevikarer, og det fremgår af bestemmelsen, at tilkaldevikarer aflønnes pr. vagt (8 timer) som pressefotografer med minimum 3.209 kr. (satserne forhøjes pr. 1. marts 2021 og pr. 1. marts 2022) og "for øvrige" minimum 2.275 kr. (satserne forhøjes pr. 1. marts 2021 og pr. 1. marts 2022). Ved kortere eller længere vagter end 8 timer aflønnes forholdsmæssigt. Hvis tilkaldevikaren er garanteret minimum 10 vagter på en kalendermåned, ydes en rabat på 10 %, dvs. arbejdsgiver skal i så fald betale 10 % mindre i løn.

Det følger af § 2, stk. 6, at overenskomsten gælder fuldt ud for "øvrige tidsbegrænsede".

I overenskomstens § 7 er der fastsat regler om betaling af genetillæg, dvs. et tillæg til lønnen for arbejde på ubekvemme tidspunkter. F.eks. honoreres arbejde på søn- og helligdage samt lørdage og juleaftensdag med et tillæg på 633,15 kr. (pr. 1. marts 2024 forhøjet til 655,30 kr.), jf. § 7, stk. 1. Endvidere ydes der tillæg for arbejde på ubekvemme tidspunkter på hverdage. F.eks. honoreres arbejde mellem kl. 23 og

kl. 5 på hverdage med et tillæg på 140,65 kr. pr. gang (forhøjet til 145,55 kr. pr. 1. marts 2024), jf. nærmere § 7, stk. 2. Ledelse og medarbejderen kan i henhold til § 7, stk. 4, efter konkret vurdering træffe aftale om afkøb af gene, dvs. aftale, at lønnen også omfatter betaling for arbejde på genetidspunkter, således at der ikke skal betales særskilt for arbejde på genetidspunkter. Aftalen kan af begge parter opsiges med 3 måneders varsel med den virkning, at der fremover skal betales særskilt for arbejde på genetidspunkter.

Som jeg har forstået det, modtager tidsbegrænsede ansatte, der er omfattet af § 2, stk. 1-2, et genetillæg efter § 7 oveni deres løn.²

Hovedspørgsmålet er, om tilkalddevikarer, der er omfattet af § 2, stk. 3, tillige har krav på genetillæg oveni den minimumshonorering, som er fastsat i § 2, stk. 3, eller oveni den dagshonorering ud over minimumshonoreringen, som medarbejderen har forhandlet sig frem til.

Det er klagers opfattelse, at tilkalddevikarer i lighed med andre tidsbegrænsede ansatte har krav på genetillæg oveni dagshonoraret. Indklagede er omvendt af den opfattelse, at tilkalddevikarer ikke har krav på genetillæg oveni dagshonoraret.

7.2 Vurdering

Honoreringen af tilkalddevikarer fremgår som nævnt af overenskomstens § 2, stk. 3. Bestemmelsen vedrører efter ordlyden, hvilken minimumshonorering en tilkalddevikar har krav på, men regulerer ikke udtrykkeligt spørgsmålet om betaling af genetillæg. Det kan således ikke af ordlyden i § 2, stk. 3, udledes, om tilkalddevikarer har eller ikke har krav på betaling af genetillæg oveni dagshonoraret.

²Jeg ser bort fra eventuelt afkøb efter § 7, stk. 4.

Det kan efter bevisførelsen lægges til grund, at medarbejderforeningerne på Ekstra Bladet og Politiken forud for overenskomstforhandlingerne i 2014 ønskede, at der i overenskomsten blev indsat en bestemmelse om honorering af tilkaldevikarer. Efter indholdet af de udkast til bestemmelse om tilkaldevikarer, som medarbejderforeningerne udarbejdede, lægger jeg til grund, at foreningerne ikke fremsatte krav om særskilt betaling af genetillæg; de ønskede at videreføre den praksis, der gjaldt på Politiken og Ekstra Bladet, hvorefter dagshonoraret indeholdt betaling for arbejde i weekends mv. eller på ubekvemme tidspunkter på hverdage. Dette understøttes af forklaringen fra G, som dengang var administrerende redaktør på Ekstra Bladet. Meningen var ifølge hans forklaring at videreføre den hidtidige kutyme på Ekstra Bladet, hvorefter dagshonoraret omfattede alle løndele bortset fra feriepenge, som skulle lægges oveni.

Under overenskomstforhandlingerne mellem DMA og DJ udleverede DJ den 7. februar 2014 et udkast til bestemmelse om honorering af tilkaldevikarer. F, som deltog i forhandlingerne på arbejdsgiversiden, har forklaret, at hun spurgte ind til, hvordan bestemmelsen skulle forstås, og fik samstemmende oplyst af medarbejderforeningernes repræsentanter og G, at honoreringen var udtryk for en bruttoløn, hvortil der skulle lægges feriepenge. Dette noterede hun i marginen af dokumentet. Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at spørgsmålet om betaling af genetillæg oveni dagshonoraret ikke i øvrigt blev drøftet under forhandlingerne – heller ikke, da parterne forhandlede satserne for genetillæg.

Ekstra Bladet og Politiken fortsatte efter indgåelsen af overenskomsten fra 2014 den hidtidige praksis, hvorefter tilkaldevikarer ikke fik genetillæg oveni dagshonoraret, idet dagshonoraret omfattede arbejde i weekends mv. og på ubekvemme tidspunkter i hverdagene. Dette blev også udtrykkeligt anført i ansættelseskontrakterne.

På den anførte baggrund finder jeg, at overenskomstens § 2, stk. 3, må anses for en særlig bestemmelse om honorering af tilkaldevikarer, og at bestemmelsen skal fortolkes således, at tilkaldevikarer ikke skal have genetillæg oveni dagshonoraret. Betaling for arbejde i weekends mv. og på ubekvemme tidspunkter må således anses for indeholdt i dagshonoraret, hvad enten dette er minimumshonoraret efter bestemmelsen eller et højere dagshonorar.

At Jyllands-Posten og andre medier efter det oplyste betaler genetillæg oveni daglønnen for tilkaldevikarer, kan ikke føre til en anden vurdering, fordi den foreliggende overenskomst for Politiken og Ekstra Bladet må fortolkes i lyset af de nævnte særlige forhold, der kom frem under forhandlingerne af netop denne overenskomst.

Efter lov om tidsbegrænset ansættelse må ansættelsesvilkårene for en tidsbegrænset ansat ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for en sammenlignelig fastansat, hvis forskelsbehandlingen udelukkende er begrundet i ansættelsesforholdets tidsbegrænsede varighed, og den ikke er begrundet i objektive forhold, jf. lovens § 4, stk. 1. Forbuddet mod usaglig forskelsbehandling gælder også for tilkaldevikarer omfattet af den foreliggende overenskomst. Ud fra de foreliggende oplysninger om ansættelsesvilkårene for tilkaldevikarer og fastansatte på Ekstra Bladet, jf. navnlig G's og H's forklaringer om aflønningsforholdene, har jeg ikke grundlag for at antage, at ansættelsesvilkårene for tilkaldevikarerne generelt er mindre gunstige end sammenlignelige fastansatte.

7.3 Konklusion

Efter det anførte frifindes indklagede for klagers påstand 1. Som konsekvens heraf frifindes indklagede endvidere for klagers påstand 2 om efterbetaling.

Thi bestemmes:

Dansk Erhverv, Danske Mediers Arbejdsgiverforening, for JP/Politikens Hus A/S, Ekstra Bladet, frifindes.

Hver af parterne skal bære egne omkostninger ved sagens behandling og betale halvdelen af opmandens honorar.

København, den 11. marts 2024.

Oliver Talevski